

Bergshamra

Bergshamra koloniträdgårdar vid Bergshamravägen 1922. Foto G Heurlin. Stockholms stadsmuseum.

Vilket läge! Edsviken i norr, Brunnsviken i söder och Nationalstadsparken runt omkring. Bättre kan väl inte ett bostadsområde ligga?

Det moderna Bergshamras första bostadshus stod färdiga 1955, ritade av de välkända arkitekterna Sven Backström och Leif Reinius. Med sina sk stjärnhus hade de vunnit den arkitekttävling som arrangerats. Tre huskroppar utgår från ett gemensamt trapphus, vilket kan ge lägenheterna fönster åt tre håll. I dessa kvarter norr om Bergshamravägen har stora tallbevuxna bergknallar sparats mellan husen vilket ger en fin gårdsmiljö. En ny tävling ordnades för centrumbebyggelsen, vilken uppfördes i början av 1960-talet. Den vanns av arkitekten Georg Varhelyi, som även har ritat Bergshamra kyrka.

Området har varit bebott betydligt längre tillbaka än 1950-talet. Änkedrottningen Hedvig Eleonora överlät egendomen Bergshammar, som det hette då, till greve Samuel Bark år 1707. Gårdens huvudbyggnad låg vid slutet av Bergshamra Allé, men revs när Frökontrollanstaltens hus byggdes på samma plats år 1930.

Söder om gården, på en vacker udde i Brunnsviken, började en park i engelsk stil att anläggas under 1700-talets slut. Udden med

slingrande stigar och utsiktsplatser kom att kallas för Tivoli, efter en plats i Italien. Arkitekten Fredrik Magnus Piper, som också arbetade med Gustav III:s Haga, ritade anläggningen. Det ofullbordade projektet lades ned i och med uppdragsgivaren, diplomaten Gustaf Philip Creutz död.

Under 1860-talet arrenderades Bergshamra gård av kung Karl XV. Kungen, som var mycket intresserad av jordbruk, bedrev där experimentjordbruk. Utmed Brunnsvikens strand lät han bygga flera villor rikt utsmyckade med snickeridetaler, vilka han hyrde ut till sina vänner. Tillsammans med några villor byggda kring sekelskiftet kallas området nu för Bergshamra by.

Bergshamra gård inlöstes av staten år 1917. En del av egendomen arrenderades ut till koloniträdgårdar. De första åren odlades framförallt potatis och rotfrukter på grund av livsmedelskrisen. När tiderna blev bättre blev också odlingen kring de små stugorna i nationalromantisk stil mer nöjesbetonad. Koloniområdet har minskat betydligt sedan nya bostadshus byggts på området.

Tunnelbanestation Bergshamra invigdes 1978.